

دانشکده تربیت
رشته مشاوره خانواده
پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی کفویت زوجین متقاضی ازدواج در صفات شخصیت بر اساس منابع اسلامی و روان شناسی

استاد راهنما
حجت الاسلام دکتر هادی حسین خانی

استاد مشاور
حجت الاسلام دکتر حسین رادمرد

دانش پژوه
مهدی بری خجسته

بهمن ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت

بسم تعالی

صورت جلسه دفاع پایان نامه

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد جناب آقای مهدی بری نجته رشت: مشاوره خانواده

تحت عنوان: بررسی کیفیت زوجین متقاضی ازدواج در صفات شخصیت بر اساس منابع اسلامی و روان شناسی

با حضور استاد راهنما، استاد مشاور و هیأت داوران در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۲۵ برگزار گردید. پایان نامه ایشان

با کسب نمره به عدد: ۱۸ به حروف: هجده به نام با درجه خلیه خوب پذیرفته شد.

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
مدیر گروه: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمد رضا احمدی	دانشیار	
استاد راهنما: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر هادی حسینخانی		
استاد داور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدرضا کیومرثی		
استاد مشاور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسین رادمرد		
نماینده تحصیلات تکمیلی: جناب آقای سیدمهدی موسوی	استاد	

معاون آموزشی مؤسسه

هادی الرضا حسینی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت

دانشکده تربیت

رشته مشاوره خانواده

پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی کفویت زوجین متقاضی ازدواج در صفات شخصیت بر اساس منابع اسلامی و روان شناسی

استاد راهنما

حجت الاسلام دکتر هادی حسین خانی

استاد مشاور

حجت الاسلام دکتر حسین رادمرد

دانش پژوه

مهدی بری خجسته

بهمن ۱۴۰۳

باسمه تعالی

تعهدنامه اصالت پایان نامه

این جانب **مهدی بری خجسته** فرزند متولد به شماره شناسنامه صادره از به شماره دانش پژوهی ۴۰۰۲۱۵۰۰۱ رشته **مشاوره خانواده** متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی این جانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این زمینه از آنها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است.

این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادرشده توسط موسسه از اعتبار ساقط خواهد شد.

امضاء

حقوق مادی و معنوی پایان نامه

چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دانش پژوهان مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیانگر بخشی از فعالیت های علمی- پژوهشی مؤسسه است. این جانب **مهدی بری خجسته** دانش پژوه رشته **مشاوره خانواده** مقطع **کارشناسی ارشد**، متعهد می گردم موارد ذیل را در خصوص حقوق مادی و معنوی پایان نامه ام با موضوع:

«بررسی کفویت زوجین متقاضی ازدواج در صفات شخصیت بر اساس منابع اسلامی و روان شناسی» رعایت نمایم و در صورت تخلف از موارد ذیل، کلیه تبعات حقوقی آن بر عهده این جانب خواهد بود:

۱. در صورت اقدام به چاپ پایان نامه، مراتب را قبلاً به صورت کتبی به معاونت پژوهش مؤسسه اطلاع دهم و در صورت تمایل مؤسسه به چاپ پایان نامه به صورت کتاب، اولویت با مؤسسه خواهد بود.
۲. در صورت موافقت معاونت پژوهش با چاپ پایان نامه به صورت کتاب توسط دانش پژوه، در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل چاپ گردد:
۳. به منظور غنی سازی منابع و مآخذ کتابخانه مؤسسه، دو نسخه از آن به کتابخانه و دو نسخه از آن نیز جهت بهره برداری به معاونت پژوهش اهداء خواهد شد.

امضاء

تقدیم به:

آنانکه زندگی خود را وقف آگاهی انسان‌ها و مبارزه با جهل می‌نمایند
و تقدیم به پدر، مادر و همسر مهربانم که
تنگناهای زندگی را برایم قابل تحمل کرده و مرا در این راه یاری دادند.

تشکر و قدردانی

خداوند را سپاس می‌گوییم که مسیر دانش و رشد را در پیش پایم هموار ساخت.
بر خود لازم می‌دانم که از زحمات اساتید عزیزم جناب آقای دکتر هادی حسین
خانی و دکتر حسین رادمرد که همواره با رهنمودهای بی‌دریغ مرا در انجام و
نگارش این پژوهش یاری رساندند، تشکر نمایم.

چکیده

ازدواج یکی از مهم‌ترین تصمیمات زندگی است که تأثیر مستقیمی بر کیفیت زندگی افراد و پایداری خانواده دارد. پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که شباهت ویژگی‌های شخصیتی زوجین، پیش‌بینی‌کننده مهمی برای موفقیت ازدواج است. با این حال، تاکنون مطالعه جامعی در خصوص شناسایی و اولویت‌بندی این ویژگی‌ها بر اساس منابع دینی و روان‌شناسی انجام نشده است. هدف از این پژوهش، شناسایی و اولویت‌بندی ویژگی‌های شخصیتی که برای موفقیت در ازدواج ضروری هستند، بر اساس منابع دینی و روان‌شناسی بوده است. در این پژوهش کیفی، متون دینی و روان‌شناسی مرتبط با ازدواج به طور گسترده تحلیل محتوا شدند. پس از استخراج و طبقه‌بندی کدها و صفات، از نظر کارشناسان برای تعیین اولویت و اهمیت آن‌ها استفاده شد. در نتیجه تحلیل منابع دینی ۴۲۴ کد اولیه و ۶۹ صفت و نتیجه تحلیل منابع روان‌شناسی ۲۸۳ کد اولیه و ۵۱ صفت بدست آمد که در ۷۰ صفت نهایی جمع‌بندی شد. به منظور پایش صفات مذکور ۱۰ نفر از کارشناسان ۳۰ مورد از صفات را فاقد امتیاز لازم از جهت اولویت و تاثیر بالا در حیطه ازدواج تشخیص دادند. سپس مدل کفویت صفات باقی مانده از نظر کارشناسان به الگوی همسانی در ۳۴ صفت و الگوی ناهمسانی در ۶ صفت منجر شد. صفاتی که از الگوی همسانی تبعیت می‌کردند به سه طبقه همسانی با بالا بودن صفت در زوجین در ۱۶ صفت، همسانی با پایین بودن صفت در زوجین در ۱۳ صفت و همسانی با برابر بودن سطح زوجین در ۵ صفت تقسیم شدند. همچنین صفاتی که از الگوی ناهمسانی تبعیت می‌کردند به دو دسته غلبه در مرد در صفات استقلال، جسارت و سخاوت و غلبه در زن در صفات احساسی، اطاعت‌پذیری و توجه به جزئیات (جزئی‌نگری) تقسیم شدند. بنابراین یافته‌های این پژوهش می‌تواند به عنوان مبنایی برای طراحی پروتکل‌های مشاوره پیش از ازدواج و آموزش مهارت‌های زندگی به زوجین استفاده شود. با شناسایی و اولویت‌بندی ویژگی‌های شخصیتی مهم، می‌توان به زوجین کمک کرد تا انتخاب آگاهانه‌تری داشته باشند و احتمال موفقیت در ازدواج خود را افزایش دهند.

کلیدواژه‌ها: کفویت، تناسب‌سنجی، همسان‌گزینی، همسان‌همسری، ناهمسان‌همسری، صفات شخصیت.

فهرست مطالب

فهرست مطالب أ

فصل اول: کلیات و مفاهیم ١

١-١. بیان مسئله ٢

٢-١. اهمیت و ضرورت پژوهش ٦

٣-١. اهداف پژوهش ٧

٤-١. پرسش‌های پژوهش ٧

١-٤-١. پرسش اصلی ٧

٢-٤-١. پرسش‌های فرعی ٧

٥-١. فرضیه‌های تحقیق ٧

٦-١. تعاریف مفهومی ٧

١-٦-١. کفویت ٧

١-٦-٢. ازدواج ٨

١-٦-٣. صفات شخصیت ٨

١-٦-٤. منابع اسلامی ٨

فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش ٩

١-٢. مقدمه ١٠

٢-٢. ازدواج ١٠

٢-٢-١. تعریف ازدواج ١٠

٢-٢-٢. فلسفه و هدف از ازدواج ١١

٣-٢. نظریه‌های انتخاب همسر ١٣

٢-٣-١. نظریه مجاورت ١٤

٢-٣-٢. نظریه تبادل اجتماعی ١٤

- ۱۵..... ۲-۳-۳. نظریه فیلتر
- ۱۵..... ۲-۳-۴. نظریه تصور از همسر آرمانی
- ۱۶..... ۲-۳-۵. نظریه تکاملی
- ۱۶..... ۲-۳-۶. دیدگاه گولد
- ۱۷..... ۲-۳-۷. دیدگاه روان تحلیلیگری
- ۱۸..... ۲-۳-۸. دیدگاه روابط موضوعی
- ۱۸..... ۲-۳-۹. نظریه انتخاب همسر دیکس
- ۱۹..... ۴-۲. کفویت
- ۲۰..... ۱-۴-۲. کفویت در رویکرد اسلامی
- ۲۰..... ۱-۴-۲. کفویت سنی
- ۲۱..... ۲-۱-۴-۲. کفویت اقتصادی
- ۲۲..... ۳-۱-۴-۲. کفویت خانوادگی
- ۲۳..... ۴-۱-۴-۲. کفویت در عقل و درایت
- ۲۳..... ۵-۱-۴-۲. کفویت جسمی و روانی
- ۲۴..... ۶-۱-۴-۲. کفویت جنسی
- ۲۴..... ۷-۱-۴-۲. کفویت اخلاقی
- ۲۵..... ۲-۴-۲. کفویت در روان‌شناسی
- ۲۶..... ۵-۲. همسان‌همسری
- ۲۷..... ۱-۵-۲. همسان‌همسری از دیدگاه جغرافیایی
- ۲۸..... ۲-۵-۲. همسان‌همسری بر مبنای ویژگی‌های جسمانی
- ۲۹..... ۳-۵-۲. همسان‌همسری از دیدگاه اجتماعی و تحصیلی
- ۳۰..... ۴-۵-۲. همسان‌همسری از نظر امور ذهنی و معنوی
- ۳۱..... ۶-۲. نظریه‌های شخصیت
- ۳۲..... ۱-۶-۲. نظریه فروید
- ۳۲..... ۲-۶-۲. نظریه یونگ
- ۳۳..... ۳-۶-۲. نظریه آدلر
- ۳۴..... ۴-۶-۲. نظریه روابط شیء

۳۴..... ۲-۶-۵ نظریه گوردون آلپورت

۳۹..... ۲-۶-۵-۱ ویژگی‌های صفت از نظر آلپورت

۴۱..... ۲-۶-۶. نظریه صفات

۴۱..... ۲-۶-۶-۱. مفهوم و چستی صفت

۴۲..... ۲-۶-۶-۲. واقعی یا خیالی بودن صفت

۴۳..... ۲-۶-۶-۳. پیشینه رویکرد صفات در روان شناسی

۴۵..... الف) پدیدآیی علم صفات

۴۵..... ب) مطالعه‌ی واژگانی شخصیت

۴۷..... ۲-۶-۶-۴ ارزش گذاری صفات

۴۸..... ۲-۶-۶-۵. الگوهای طبقه‌بندی صفات شخصیت

۴۸..... الف) نظریه ۱۶ عاملی

۴۹..... ب) الگوی تک عاملی

۵۰..... ج) الگوهای دو عاملی

۵۲..... ج) الگوهای سه عاملی

۵۲..... ح) الگوهای پنج عاملی

۵۹..... د) الگوهای شش عاملی

۶۰..... هـ) الگوهای هفت عاملی

۶۱..... و) الگوهای هشت عاملی

۶۲..... ۲-۷. کفویت در صفات شخصیت

۶۳..... ۲-۸. گستره ششم: پیشینه

۶۳..... ۲-۸-۱ پیشینه داخلی

۶۸..... ۲-۸-۲. پیشینه خارجی

۷۰..... فصل سوم: روش پژوهش

۷۱..... ۳-۱-۱. روش تحقیق

۷۱..... ۳-۱-۲ روش گردآوری اطلاعات

۷۱..... ۳-۱-۲-۱ روش اسنادی

۷۱..... ۳-۱-۲-۲ روش دلفی

۷۲..... ۳-۲ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

۷۲..... ۳-۱-۲. روش کیفی تحلیل مضمون

۷۳.....	۳-۲. روش کمی.....
۷۳.....	۳-۳. جامعه و نمونه اسنادی.....
۷۴.....	۳-۴. جامعه و نمونه آماری.....
۷۴.....	۳-۵. روش نمونه‌گیری.....
۷۴.....	۳-۶. ابزار پژوهش.....
۷۵.....	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش.....
۷۶.....	۴-۱. مقدمه.....
۷۷.....	۴-۲. یافته‌های پژوهش در تحلیل منابع اسلامی.....
۷۸.....	۴-۳. یافته‌های پژوهش در تحلیل منابع روان‌شناسی.....
۷۹.....	۴-۴. جمع‌بندی اولیه از صفات شخصیت در منابع اسلامی و متون روان‌شناسی.....
۸۱.....	۴-۵. اولویت‌بندی و وزن‌دهی صفات شخصیت بر مبنای نظر خبرگانی.....
۸۳.....	۴-۶. کفویت‌شناسی صفات شخصیت مبتنی بر نظر خبرگانی.....
۸۷.....	فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری.....
۸۸.....	۵-۱. مقدمه.....
۸۸.....	۵-۲. تفسیر یافته‌های پژوهش.....
۸۸.....	۵-۲-۱. احساسی (درمقابل منطقی).....
۸۹.....	۵-۲-۲. استقامت (سخت‌کوشی و پشتکار).....
۸۹.....	۵-۲-۳. استقلال (درمقابل وابستگی).....
۹۰.....	۵-۲-۴. اضطراب (درمقابل آرامش).....
۹۱.....	۵-۲-۵. اطاعت‌پذیر (درمقابل مقتدر).....
۹۲.....	۵-۲-۶. اکرام.....
۹۳.....	۵-۲-۷. امانت‌داری.....
۹۴.....	۵-۲-۸. انتقام‌جویی.....
۹۴.....	۵-۲-۹. انعطاف‌پذیری و مدارا (درمقابل ناسازگاری).....
۹۵.....	۵-۲-۱۰. اهانت و بدگویی.....

- ۹۶..... ۱۱-۲-۵. آزار دادن
- ۹۶..... ۱۲-۲-۵. بخشش و گذشت
- ۹۷..... ۱۳-۲-۵. بدگمانی و بی اعتمادی (درمقابل خوش بینی و اعتماد)
- ۹۸..... ۱۴-۲-۵. برون گرایی (درمقابل درون گرایی)
- ۹۹..... ۱۵-۲-۵. تاب آوری
- ۹۹..... ۱۶-۲-۵. توانایی درک افکار و احساسات دیگران
- ۱۰۰..... ۱۷-۲-۵. توجه به جزئیات (درمقابل کلی نگری)
- ۱۰۱..... ۱۸-۲-۵. ثبات هیجانی (درمقابل روان آزردگی)
- ۱۰۱..... ۱۹-۲-۵. جسارت و ریسک پذیری (درمقابل ریسک گریزی و احتیاط)
- ۱۰۲..... ۲۰-۲-۵. حسادت
- ۱۰۳..... ۲۱-۲-۵. حیا و عفت
- ۱۰۳..... ۲۲-۲-۵. خشونت و پرخاشگری
- ۱۰۴..... ۲۳-۲-۵. خودسرزنشگری (درمقابل احساس ارزشمندی)
- ۱۰۵..... ۲۴-۲-۵. خوش خلقی
- ۱۰۶..... ۲۵-۲-۵. خویشنداری
- ۱۰۷..... ۲۶-۲-۵. زودرنجی
- ۱۰۷..... ۲۷-۲-۵. روحیه سپاس گذاری (درمقابل ناسپاسی)
- ۱۰۸..... ۲۸-۲-۵. سخاوت (درمقابل حساست)
- ۱۰۹..... ۲۹-۲-۵. سرزندگی (درمقابل دل مردگی)
- ۱۱۰..... ۳۰-۲-۵. صداقت
- ۱۱۰..... ۳۱-۲-۵. صراحت و رک گویی
- ۱۱۱..... ۳۲-۲-۵. غرور (درمقابل تواضع)
- ۱۱۱..... ۳۳-۲-۵. کامل گرایی
- ۱۱۲..... ۳۴-۲-۵. گشودگی به تجربه (درمقابل سستی)
- ۱۱۳..... ۳۵-۲-۵. مردم آمیزی و انس جویی (درمقابل مردم گریزی)
- ۱۱۴..... ۳۶-۲-۵. مسئولیت پذیری و وظیفه شناسی
- ۱۱۵..... ۳۷-۲-۵. مهرورزی

۱۱۶.....	۳۸-۲-۵. نا/میدی
۱۱۶.....	۳۹-۲-۵. هیجان خواهی
۱۱۷.....	۴۰-۲-۵. وسواس
۱۱۸.....	۳-۵. محدودیت‌های پژوهش
۱۱۹.....	۴-۵. پیشنهادهای پژوهش
۱۲۰.....	منابع و مآخذ

فهرست جدول ها

۷۳.....	جدول (۱-۳) ویژگی‌های جمعیت‌شناختی کارشناسان ارزیاب صفات شخصیت
۷۷.....	جدول (۱-۴) صفات به دست آمده از کدهای اولیه مستخرج از روایات
۷۹.....	جدول (۲-۴) صفات به دست آمده از کدهای اولیه مستخرج از منابع روانشناسی
۸۰.....	جدول (۳-۴) تجميع صفات شخصیت در منابع دینی و روان‌شناسی
۸۲.....	جدول (۴-۴) صفات شخصیت پژوهش حاضر
۸۴.....	جدول (۵-۴) گزارش نهایی مدل کفویت صفات شخصیت
۸۶.....	جدول (۶-۴) گزارش فراوانی وضعیت کفویت در صفات شخصیت

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱-۱. بیان مسئله

خانواده سالم، زیربنای سلامت جامعه است و ملاک تعیین کننده خانواده سالم، ازدواج موفق است. ازسویی دیگر ازدواج موفق مبتنی بر انتخاب درست همسر در مرحله شکل گیری ازدواج است. باتوجه به پیامدهای منفی عدم انتخاب صحیح همسر، از جمله طلاق، پایین بودن سطح رضایت زناشویی و رضایت از زندگی و... مطالعات زیادی به بررسی پیشین های رضایت زناشویی و کیفیت زندگی زناشویی پرداخته اند (کارنی و برادبوری^۱، ۱۹۹۵) این مطالعات به طور عمده به دو موضوع انتخاب همسر و موفقیت زندگی زناشویی متمرکز بوده اند (آیزنک و ویکفیلد^۲، ۱۹۸۱).

مطالعات مربوط به انتخاب همسر در ابتدا بر شباهت و عدم شباهت بین زوجین در برخی متغیرهای روان شناختی، جسمانی و اجتماعی متمرکز بود. اکثر مطالعات در مورد انتخاب همسر از این اندیشه حمایت می کنند که شباهت بین زوجین یک عامل مهم در میل به حفظ و ابقای رضایت زناشویی است (می یو و پیر^۳، ۱۹۹۷؛ لوتجین^۴، ۱۹۹۴؛ راسل و ولز^۵، ۱۹۹۴؛ کوردک^۶، ۱۹۹۳؛ دیل، وامپلر و هالورسون^۷، ۱۹۹۲؛ آنتیل^۸، ۱۹۸۳؛ آیزنک و ویکفیلد، ۱۹۸۱؛ بنتلر و نیوکامب^۹، ۱۹۷۸؛ بانت و هترینگتون^{۱۰}، ۱۹۶۳). برخلاف رویکرد مکمل گرایی (آنتیل، ۱۹۸۳) که رضایت و سازگاری زن و شوهر را وابسته به ویژگی های نسبتاً متفاوت و تکمیل کننده می داند.

¹ Karney & Brabury

² Eysenck & Wakefield

³ Meyer & Pepper

⁴ Luteijn

⁵ Russel & Wells

⁶ Kurdek

⁷ Deal & Wampler & Halverson

⁸ Antill

⁹ Bentler & Newcomb

¹⁰ Banta & Hetherington

به صورت کلی ۳ رویکرد مطرح در سنجش تناسب عبارتند از:

نظریه همسان همسری^۱: این نظریه بر این فرض تکیه دارد که هر چه شباهت‌ها در دو طرف بیشتر باشد گزینش مناسب‌تر است. هماهنگی زن و مرد در زمینه‌های مختلف فرهنگی، طبقه اجتماعی، مذهب مشترک، ارزش‌های مشترک، سن و سال نزدیک به هم، سطح تحصیلات مشابه، علائق مشترک و... تضمین‌کننده زندگی پایدار و باصفا است (حسینی، ۱۳۹۳، ص ۲۲۹).

نظریه ناهمسان همسری^۲: در این نظریه عقیده بر آن است که فرد علاقه به همسری دارد که او را کامل کند تأکید این نظریه به وجود تفاوت‌ها و نقش‌های تکمیلی است. فرد خجالتی در پی کسی است که جسور و پر رو باشد. یک فرد اجتماعی، یک فرد اهل مطالعه و منزوی را جذاب می‌داند (همان).
نظریه التقاطی (تکامل): بنابراین نظریه در همسرگزینی عقیده بر آن است که در مواردی عوامل مؤثر در ازدواج همسان و در مواردی دیگری ناهمسان باشد. در نظریه التقاطی عوامل همسان و ناهمسان در مورد افراد مختلف در همسرگزینی متفاوت است (همان).

باتوجه به اینکه ازدواج یکی از مهم‌ترین فرصت‌های انسان در طول زندگی می‌باشد و انتخاب همسر نیز اساسی‌ترین و حساس‌ترین انتخاب زندگی و ترسیم‌گر نقش دنیوی و جایگاه اخروی انسان است؛ از این رو در معیارهای انتخاب همسر باید به مهم‌ترین معیارهای همسرگزینی از منظر قرآن و روایات و ارزش‌های اسلامی به موضوع همسانی و کفویت در ازدواج اشاره کرد. (افروز، ۱۳۸۹).

در آموزه‌های اسلامی، اصل همسانی زوجین به عنوان یک معیار اساسی در انتخاب همسر و عامل تقویت انسجام خانواده مطرح شده و تحت عنوان "کفویت" شناخته می‌شود.^۳ با این حال، دیدگاه‌های ارزشی اسلام در این خصوص به ارائه تعریفی جامع و مشخص از کفویت انجامیده است. دین مبین اسلام، ایمان و التزام به دین را به عنوان بنیاد اصلی همسانی زوجین معرفی کرده و آن را شرط کافی برای تحقق کفویت

^۱ Homogamy

^۲ Heterogamy

^۳ «أَنْكِحُوا الْأَكْفَاءَ وَ أَنْكِحُوا فِيهِمْ وَ اخْتَارُوا لِطُفْئِكُمْ» کافی، ج ۵، ص ۳۳۲: «الْفُؤْسُ أَشْكَالٌ فَمَا تَشَاكَلْ مِنْهَا اتَّفَقَ وَ النَّاسُ إِلى أَشْكَالِهِمْ أُمِّيلُ» بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۹۲.

می‌داند. بر این اساس، فرد غیرمؤمن به‌عنوان فردی غیرکفو تلقی شده و ازدواج با چنین فردی ممنوع اعلام شده است (سالاری‌فر، ۱۳۸۳).

هرچند در نگاه اول همسان همسری در نگاه دینی مستقیماً در سطوح دین‌داری زوجین مطرح شده است؛ اما باتوجه‌به کلیت روایات و احکام می‌توان دایره همسان‌گزینی را وسیع‌تر از حد بیان شده دانست (نائینی، ۱۳۹۷).

باتوجه‌به آنچه بیان شد به نظر می‌رسد نگاه اسلام به همسان‌گزینی و کفویت گستره‌ای فراتر از بعد ایمان داشته و بر ابعادی همچون: کفویت اقتصادی، اخلاقی (ملایمت و انطباق خلق‌وخوی همسران)، شغلی و جنسی نیز تأکید نموده است (دیانی، ۱۳۸۰).

قرآن کریم در آیاتی متعدد به معیارهایی که حاکی از تأکید بر تناسب و کفویت زوجین دار باتوجه‌به آنچه بیان شد به نظر می‌رسد نگاه اسلام به همسان‌گزینی و کفویت گستره‌ای فراتر از بعد ایمان داشته و بر ابعادی همچون: کفویت اقتصادی، اخلاقی (ملایمت و انطباق خلق‌وخوی همسران)، شغلی و جنسی نیز تأکید نموده است (دیانی، ۱۳۸۰). قرآن کریم در آیاتی متعدد به معیارهایی که حاکی از تأکید بر تناسب و کفویت زوجین دارد، پرداخته است.^۱

در دسته‌ای از روایات نیز معیارهای اخلاقی و رفتاری همسران بیان شده از جمله فرمایش حضرت رسول اکرم (صلی‌الله علیه و آله و سلم): «کسی که از دختر شما خواستگاری کرد و شما نسبت به اخلاق و دینش رضایت داشتید، زمینه ازدواج را فراهم سازید»^۲ (کلینی، ۱۴۰۷)، در روایت دیگر آن حضرت معیارهای همسر بد را بیان می‌کنند: «بدترین زنان شما زن نازا، ...، لجباز، نافرمان، ... و نسبت به شوهر سرکش و نسبت به دیگران تسلیم است»^۳ (کلینی، ۱۴۰۷). امام رضا (علیه السلام) در جواب نامه حسین ابن بشار که در مورد کسی که از دخترش خواستگاری کرده بود از حضرت کسب تکلیف کرده بود؛ حضرت

^۱ بقره، ۱۸۷ و ۲۲۱؛ احزاب، ۳۶ و ۳۷؛ نور، ۳ و ۲۶؛ روم، ۲۱؛ ممتحه، ۱۰.

^۲ «إِذَا جَاءَكُم مَّن تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ فَرَّوْجُوهُ» کافی ج ۵ ص ۳۴۷.

^۳ «شَرَّ أَرْوَاحِكُمُ الْمُعَقَّرَةُ الدِّسَّةُ، الْجَوَّجَةُ الْعَاصِيَةُ، الذَّلِيلَةُ فِي قَوْمِهَا، الْعَزِيزَةُ فِي نَفْسِهَا، الْحَصَانُ عَلَى زَوْجِهَا، الْهَلُوكُ عَلَى غَيْرِهِ» کافی

ج ۱۰ ص ۵۷۵.